

2.2. Управлінська система в структурі українського демократизму

Гаєвська О.Б.

gaevoxy@gmail.com

доктор філософських наук,
професор, завідувач кафедри соціології
факультету управління персоналом,
соціології та психології
ДВНЗ “Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана”
м. Київ, Україна

ДЕМОКРАТІЯ ЯК ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЯВИЩЕ

Перші кроки дослідження демократії особливо в таких країнах, які знаходяться у невизначеному стані, коли порушена системна впорядкованість суспільних відносин, наштовхують на думку про те, що демократія має настільки різний організаційний потенціал в залежності від рівня загального розвитку країни, що його просто не можна визначити одним терміном «демократія». Здається треба шукати інші наукові характеристики різним рівням розвитку країн, оскільки, одномірність тут багато в чому заплутує. Сама ж управлінська практика призводить в процесі її вивчення до суперечливих суджень про сутність демократії, принаймні як організаційного явища. Вже та обставина, що народи досягають різних рівнів розвитку при однакових політичних режимах і приблизно однакових рівнів розвитку при різних політичних режимах, свідчить про необхідність вивчення саме основної ланки демократії – її організаційного потенціалу. Цей потенціал може і не співпадати з демократичними ідеалами народу, але бути надійним знаряддям такої соціальної організації, яка створює найсприятливіші можливості для досить ефективної життєдіяльності народу, для створення адекватних механізмів правової регуляції суспільних відносин. Абсолютизація демократизму просто як ідеалу суспільного устрою не є переконливим аргументом на його користь.

В цьому зв'язку здається, що саме управлінська практика багато втрачала від нехтування досягненнями науки управління, яка створила найбільш широке, по-суті, універсальне знання про організаційні можливості систем, про організацію як про

форму їхнього існування, як про об'єктивний рух систем, що самоуправляються. Перенесення цього знання в управлінську систему суспільства є одним з дієвих резервів її реформування.

Не менш визначальною, зокрема для стану української управлінської системи, є дослідницька проблема наукового аналізу організаційного потенціалу функціонального навантаження управлінської системи, окремих її ланок, інституцій і посадових осіб. Функціональний аспект питання щодо управлінської системи є основним саме тому, що в ньому зосереджена переважна більшість організаційних можливостей інститутів управлінської системи. Ба більше тих функцій, що забезпечені правом, виявляють і потенціал самого права по відношенню до управлінської системи. Для України сьогодні це питання є дійсно проблемним, з огляду на функціональну невизначеність, навіть самої управлінської діяльності, що набагато знижує ефективність управлінських рішень. Постійні суперечки в середині системи управління на загальносуспільному рівні щодо функціональних меж діяльності різних гілок державної влади, зокрема всередині парламенту, свідчить про це.

Зрештою, необхідне не лише правове визначення певних функцій, а саме їх організаційний розрахунок з включенням до нього і потенціалу реагування на функцію об'єктів управлінського, правового впливу, принаймні тих, що мають до цього функціонального впливу безпосередній стосунок.

Необхідним також представляється створення науково достовірної градації управлінських функцій, надання їм максимально точної характеристики по відношенню до стану управлінської системи, в якій перебуває Україна, всіх її інституцій і саме сьогодні, а не тоді коли сама демократія перетвориться на свій антипод.

Функціональне переплетення всіх інститутів і посадових осіб в структурі управлінської системи України, набагато ускладнює їх правове забезпечення. В контексті сказаного ця обставина призводить до похідної проблеми їх змістовного

значення, з огляду на те, що таке переплетення не є організаційною перевагою, а лише показником реального рівня розвитку, зокрема і особливо управлінського.

Саме по відношенню до управлінської системи, діяльність якої правово забезпечена, проблема функцій має особливе, а іноді вирішальне значення. Тому управлінську систему слід піддавати науковому аналізу саме скрізь призму функціональності кожного з її структурних підрозділів та у прив'язці до функціонування системи в цілому. Здається, що в організаційно-політичному та правовому сенсі – це найбільш складна проблема навіть на конституційному рівні і потребує окремого дослідження.

З методологічної точки зору наука управління визначила, як відомо, шість основних груп управлінських функцій, організаційний потенціал яких має автономні та соціально-системні характеристики. При цьому не завадило б знайти такі ж підходи й до градації основних соціальних об'єктів, що дало б можливість перевіряти організаційний потенціал певної функції у зв'язку з низкою ситуацій, станів, в яких система управління відіграватиме вирішальну роль. Такий методологічний ґрунт дає можливості для різного роду управлінських розрахунків, що створило б певну організаційну картину особливостей суспільної системи, в якій ми зараз перебуваємо. Останнє важливо з огляду на те, що не можна до кінця бути впевненими у правильності управлінських рішень, поки немає достовірної наукової характеристики суспільства як об'єкту, на який ці рішення спрямовані. Цей стан наразі кваліфікується як трансформаційний, а це та визначеність, яка має означати певне спрямування соціально-економічних, політичних і духовних процесів, що суттєво підвищить рівень функціональності, зокрема правових норм.

Література

1. О.Б. Гаєвська, Б.А. Гаєвський. Організаційний потенціал України в системі наукового управління суспільством: монографія /О.Б. Гаєвська, Б.А. Гаєвський. – Київ: КНЕУ, 2018. – 255 с.

2. О.Б. Гаєвська. До проблеми реформування системи управління в Україні: забезпечити керівництво державою науковим знанням /Гаєвська О.Б. // Віче. – 2011. - №22. – С.16-19.

3. О.Б. Гаєвська. Організаційні чинники української реформації. Міжнародна науково-практична конференція «Стан та перспективи розвитку управлінських наук: українсько-польський досвід» //3б. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. – 5-6 жовтня 2017р., Київ, КНЕУ.

4. О.Б. Гаєвська. Демократія в процесі еволюції самоуправлінського потенціалу суспільства /Освіта регіону: науковий журнал. – К.: Університет «Україна», 2012. – №4. – С. 30-35.

Гапоненко В.А.
pvagar@ukr.net

кандидат політичних наук, доцент
докторант Київського національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова
доцент кафедри політичних технологій ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана»,
м.Київ, Україна

НАПРЯМКИ ІНСТИТУЦІЙНОГО РЕФОРМУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ

Демократизація – це безперервний процес самовдосконалення політичної системи загалом та його управлінської підсистеми зокрема. Тому завжди актуальним залишається пошук перспективних напрямів інституційного реформування системи державного управління в умовах демократії. Особливої ваги вирішення цього питання набуває у зв'язку із виникненням суспільно-політичних суперечностей у розвинених демократіях, які узагальнюють поняттям «криза демократії». Важливим є врахування досвіду інституційного реформування управлінської системи перехідними політичними системами, та Україною зокрема.

На сьогодні аксіомою є недосконалість демократичних методів управління, пов'язані зокрема з посиленням виконавчих інститутів за рахунок представницьких, кризою політичної участі, послаблення класичних інститутів громадянського